

Varšava, 21.07.2014

Represivní psychiatrie v Kazachstánu: obrádkyně lidských práv Zinajda Muchortova byla počtvrté nuceně hospitalizována v psychiatrické léčebně

02.07.2014 Zinajda Muchortova byla opět násilně unesena z domova. Dle informací organizace „Kadyr-Kasiyet“ utrpěl čtrnáctiletý Timur, vnuk Muchortovové, během jejího zadržení úraz na hlavě a pětiletá vnučka byla brutálně sražena.

Důvodem pronásledování kazašské ochránkyně lidských práv Zinajdy Muchortovové jsou apely, s nimiž se obracela na kazašské orgány a domáhala se tak zahájení vyšetřování možného korupčního jednání jednoho z poslanců parlamentu. Soud ji nakonec obvinil z „podání křivého oznámení“ a nařídil její nucenou psychiatrickou léčbu. Lékaři došli k názoru, že obrádkyně lidských práv „trpí poruchou s bludy“, protože se „nepřiznává k vině“ a „pronásleduje poslance“. Ředitel psychiatrické léčebny v Balchaši na jednání sdělil toto: „Posledních 7-8 let pacientka Muchortovová neustále píše stížnosti (...) diskredituje státní úředníky a politické činitele“¹.

„Jediné, co je třeba k tomu, aby znovu byla ‚normální‘, je, aby přestala psát stížnosti“ – zdůraznili kazašští obránci lidských práv².

Od listopadu 2013 do června 2014 bydlela u syna nedaleko Almaty, protože se bála nucené hospitalizace. V té době milice několikrát navštívila její byt v Balchaši a vyptávala se sousedů na místo jejího pobytu.

02.07.2014 vtrhlo do bytu Zinajdy Muchortovové šest neznámých mužů, kteří se vydávali za elektrikáře a násilím obrádkyni lidských práv odvezly do psychiatrické léčebny v Balchaši. K únosu a zbití ženy došlo před očima jejím nezletilých vnoučat, s nimiž přijela do Balchaši na několik dní. Vnoučata Zinajdy Muchortovové se rovněž staly oběťmi protiprávního jednání: čtrnáctiletého Timura muži udeřili do hlavy, pětiletou vnučku brutálně odstrčili.

Sestra Muchortovové Natalya Abentová tvrdí, že **vrchní lékař psychiatrické léčebny v Balchaši, Rysbek Iskakov, slibuje obrádkyni lidských práv, že ji propustí, pokud odevzdá svoji ambulantní kartu**. Na základě žádostí, které Muchortovová podávala, zahájilo Ministerstvo zdravotnictví 26. 05. 2014 v psychiatrické léčebně v Balchaši kontrolu. Natalya Abentová připouští, že lékaři chtějí zničit ambulantní kartu Muchortové, kde je uveden zápis o tom, že byla vyřazena ze seznamu osob, které jsou povinny podrobit se psychiatrickému pozorování. Je možné, že právě toto je hlavní důvod k aktuální hospitalizaci aktivistky.

Dříve Zinajda Muchortovová více než 12 měsíců pobývala v různých psychiatrických zařízeních, přičemž 9 měsíců z toho strávila v republikánské psychiatrické léčebně, jež je vězeňským zařízením, a to společně s nepřičetnými a zvláště nebezpečnými zločinci. Roku 2012 byla rozsudky kazachstánských soudů aktivistka rehabilitována a došlo ke zrušení nucené léčby, jež jí byla uložena. Avšak v srpnu 2013 soud opět rozhodl o hospitalizaci Muchortovové, čímž zcela ignoroval posudky vydané několika kazašskými komisemi i mezinárodními experty, potvrzující, že psychický stav obhájkyně lidských práv není nikterak narušen. Kazachstán v poslední době stále častěji využívá sovětskou represivní psychiatrii jakožto metodu boje s nepohodlnými obhájci lidských práv a dalšími aktivisty.

¹ <http://www.respublika-kaz.info/news/society/33034/>

² http://www.bureau.kz/data.php?n_id=6206&l=ru

PRONÁSLEDOVÁNÍ ZINAJDY MUCHORTOVOVÉ

Obrádkyně lidských práv z města Balchaš (karagandský obvod) od 1995 roku provozuje advokátní praxi, zabývá se obranou lidských práv a poskytuje právní rady. Jeden ze soudních procesů, který se dotýkal zájmů jednoho z poslanců parlamentu, skončil pro Muchortovovou několika měsíci pobytu v psychiatrických léčebnách. Muchortovovou drželi na izolaci, nutili ji, aby se svlékala a dělala dřepy. Sanitáři vůči ní používali fyzické násilí a nutili ji brát psychotropní léky. Za 9 měsíců zhubla o 12 kilogramů. Veškeré pokusy Muchortovové podat odvolání proti rozhodnutí soudu ve věci její nucené léčby, končili prodloužením její hospitalizace. Lékaři několikrát obrádkyni lidských práv slíbili, že bude propuštěna z nucené léčby výměnou za stažení odvolání, která podala.

Obránce lidských práv Jevgenij Žovtis okomentoval pronásledování Zinajdy Muchortovové slovy: „*Když se Muchortovová poprvé (...) ocitla v konfliktu s mocenskými orgány na místní úrovni a dotkla se něčích zájmů, začal systém reagovat. (...) Proto se stala obětí chyb v systému. Takovou obětí se může stát i kdokoli jiný*“³.

- Pronásledování Zinajdy Muchortovové začalo v době, kdy došlo ke konfliktu mezi ní a poslancem kazašského parlamentu Jerlanem Nigmatulinem a advokátkou Nojlou Rožencevovou. **30. 07. 2009** Zinajda Muchortovová vyčetla Nojle Rožencevové, že využívá jména a vysokého postavení poslance Nigmatulina k vyvíjení nátlaku na soud⁴. Nakonec bylo proti Muchortovové vedeno trestní řízení na základě obvinění, že „vědomě podala křivé oznámení“. **12.02.2010 byla obrádkyně lidských práv uvězněna.**
- 26.02.2010 vydal soud rozhodnutí, jímž nařídil psychiatrické vyšetření Muchortovové. Na základě jeho výsledků byla **stanovena tato diagnóza: „porucha s bludy ve vztahu ke konkrétním osobám“**⁵. Obrádkyně lidských práv tvrdí, že jí lékaři sdělili, že je nemocná, neboť „se nepřiznává k vině“, „kritizuje trestní řízení“ a „pronásleduje poslance Nigmatulina“⁶.
- **05.08.2010** kazachstánský soud shledal Zinajdu Muchortovovou vinnou „z podání křivého obvinění“, avšak zbavil ji trestní odpovědnosti a nařídil jí psychiatrickou léčbu. **Umístěna byla na uzavřeném psychiatrickém oddělení v obci Aktas v akmolinské oblasti, kde jsou drženi sérioví vrazi a kanibalové**⁷. Muchortovová sdělila, že když odmítala brát neuroleptika, bili jí a nutili polykat tabletky⁸. Teprve když se u ní projevila silná alergická reakce způsobená léky, přestali ji lékaři nutit, aby tabletky užívala.
- **Muchortovová byla propuštěna z psychiatrické léčebny 22.09.2011.** Lékaři nestanovili diagnózu. Komise vydala posudek v tom smyslu, že zdravotní stav Muchortovové nevzbuzuje obavy, avšak může se zaregistrovat u psychiatra v místě svého bydliště. Lékaři z kliniky v Balchaši však odmítli Muchortovovou zaregistrovat s tím, že nemá stanovenou diagnózu.
- 05.12.2011, poté, co byla propuštěna na svobodu, podala Muchortovová k Nejvyššímu soudu odvolání proti rozsudku, na jehož základě byla shledána vinnou z podání křivého obvinění a byla jí nařízena psychiatrická léčba. Již po několika dnech, tj. 12.12.2011, byla Muchortovová vyzvána, aby se dostavila „na pohovor“ s vrchním lékařem psychiatrické léčebny v Balchaši. **Když přišla do**

³ <https://www.youtube.com/watch?v=GuAC-34eflc>

⁴ <http://www.nv.kz/2010/03/31/17013/>

⁵ Tuto diagnózu stanovili 07.07.2010 lékaři z Republikánského vědeckovýzkumného centra psychiatrie a závislostí v Almaty.

⁶ <http://www.respublika-kaz.info/news/society/20412/> ; <http://www.respublika-kaz.info/news/society/33694/>

⁷ Po vyhlášení rozsudku Zinajda Muchortovová 5 měsíců pobývala ve vazební věznici, poté byla 12.01.2011 odeslána na nucenou léčbu do Odborné republikánské psychiatrické léčebny v Aktas, v talgarském obvodu almatské oblasti. 06.09.2011 byla Zinajda Muchortovová rozhodnutím Talgarského obvodního soudu přemístěna do běžné psychiatrické léčebny v Balchaši - <http://www.respublika-kaz.info/news/society/20412/> ; <https://www.youtube.com/watch?v=kh-qcyZrUUAU>

⁸ http://ru.soros.kz/uploads/user_68/2013_29_07_11_23_57_663.pdf

---

nemocnice, byla násilím umístěna na oddělení pro psychicky nemocné, kde byla držena do 29.12.2011⁹.

- **31.01.2012** Nejvyšší soud zrušil rozsudek, jímž byla Muchortovová shledána vinnou z podání křivého obvinění a který jí uložil psychiatrickou léčbu. Věc byla vrácena k opětovnému projednání. Nakonec, **26.07.2012, městský soud v Balchaši zprostil obrádkyni lidských práv viny a zrušil povinnou psychiatrickou léčbu¹⁰. 30.07.2012 byla Muchortovová vyškrtnuta ze seznamu osob, kterým bylo uloženo psychiatrické pozorování a vrátili jí její ambulantní kartu¹¹.**
- Po roce, **09.08.2013**, byla Zinajda Muchortovová opět nuceně hospitalizována v psychiatrické léčebně v Balchaši. Důvodem pro hospitalizaci se stala skutečnost, že se nepřihlásila k obvodnímu lékaři na pozorování. Zde je však třeba připomenout, že Muchortovová tuto povinnost neměla, neboť ji soud zrušil. I přesto **vydal 20.08.2013 městský soud v Balchaši opatření, jímž jí nařídil nucenou hospitalizaci v nemocnici.** Obrádkyně lidských práv se proti rozhodnutí odvolala, avšak všechny odvolací instance její stížnost zamítly¹².
- **02.09.2013** Komise pro kontrolu lékařské a farmaceutické činnosti došel k názoru, že Muchortovová nucenou léčbu v nemocnici nepotřebuje. Avšak **09.09.2013** lékaři z oblastní psychiatricko-neurologické poradny v Karagandě vydali posudek, jenž požaduje nucenou léčbu pacientky¹³. Muchortovová tehdy skončila ve Středisku léčby psychických poruch v Astaně, kde měly proběhnout testy. Odtud byla propuštěna **01.11.2013**. Lékaři ze střediska svůj posudek představili 13.11.2013 a konstatovali v něm, že Muchortovová „v současné době není schopna posoudit následky svého jednání“, a dále, že „dříve trpěla psychickou poruchou klasifikovanou jako chronická porucha s bludy, jíž trpí i nadále“¹⁴. Lékaři z Astany neodpověděli na otázku, zda je nezbytná nucená léčba Muchortovové, pouze konstatovali, že tato záležitost není v jejich kompetenci¹⁵.

INTERNACE V PSYCHIATRICKÉ LÉČEBNĚ JAKO ODVĚTA ZA AKTIVITY NA OBRANU LIDSKÝCH PRÁV

Lékaři v Balchaši obrádkyni lidských práv obvinili z paranoidního kverulantství, čili sklonu podávat nejrůznější stížnosti a žaloby ve snaze hájit svá práva, jež byla „údajně porušena“. Dle názoru vědců je jednou z hlavních známek paranoidního kverulantství skutečnost, že stížnosti adresované různým institucím nebývají podložené, ani závažné^{16,17}. **I přesto Nejvyšší soud a několik dalších soudů vydalo rozsudky ve prospěch Muchortovové, což jen potvrzuje důvodnost jejích stížností.** Vezmeme-li v úvahu, že většina stížností Muchortovové se týkala lékařských posudků, je důvod se domnívat, že **vedení psychiatrické léčebny v Balchaši nejednou nuceně hospitalizovalo obrádkyni lidských práv v odvěť za stížnosti, které podala.**

V rozsudku vydaném soudem v Balchaši, týkajícím se nucené hospitalizace Muchortovové, se konstatuje: „ (...) u nemocné se opět objevily paranoidní bludy, zejména předsudky, soustředění se na prokázání vlastní nevin. Muchortovová Zinajda znovu začala psát stížnosti různým institucím, poskytovat rozhovory v médiích, aby tak „dosáhla spravedlnosti“.

---

⁹ <http://www.kuramshyn.org/blog/2011-12-12-92>

¹⁰ Tento rozsudek byl potvrzen 13.09.2012 odvolacím odborem oblastního soudu v Almaty.

¹¹ <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=826825407350745&set=a.416301131736510.103149.100000698807499&type=1>

¹² 03.12.2013 obvodní soud v Karagandě a, 22.05.2014 také nejvyšší soud zamítl odvolání Muchortovové a shledal, že její nucená hospitalizace je v souladu s právem - <http://rus.azattyq.org/content/mukhortova-prinuditelnya-gospitalizatsia-psikhdispanser/25442692.html> .

¹³ <http://www.respublika-kaz.info/news/society/32592/>

¹⁴ <http://rus.azattyq.org/content/kazakhstan-muhortova-left-the-country/25189237.html>

¹⁵ <http://rus.azattyq.org/content/Zinajda-mukhortova-kazakhstan/25167279.html>

¹⁶ <http://netk.net.au/Psychology/VexatiousLitigants.pdf>

¹⁷ <http://anp.sagepub.com/content/14/2/145>

Zde je třeba uvést, že Zinajdu Muchortovovou vyšetřovalo několik lékařských komisí a několik zahraničních expertů, kteří potvrdili, že její psychické zdraví je v normě. V této věci se mimo jiné vyjádřili:

- lékařská komise z Balchaše – posudek z 22.09.2011;
- Kuri Idrisov, ruský expert, kandidát lékařských věd – posudek z 05.10.2012¹⁸;
- komise zřízená při Výboru pro kontrolu lékařské a farmaceutické činnosti v čele s Olgou Smirnovovou – posudek z 02.09.2013;
- Michael Perlin, zahraniční expert na psychické choroby, profesor Právnické vysoké školy z New Yorku, člen Nejvyššího soudu USA¹⁹.

Oficiálním důvodem pro poslední nucenou hospitalizaci Zinajdy Muchortovové bylo, že se nedostavila k psychiatrovi. Tato okolnost ovšem není uvedena na seznamu důvodů k hospitalizaci, ani není uvedena v žádném jiném kazašském právním předpisu. Dle čl. 94 Zákona Republiky Kazachstán o národním zdraví a systému ochrany zdraví je poskytování lékařské pomoci bez souhlasu občana přípustné pouze v situaci, kdy se jedná o osoby trpící závažnými psychickými poruchami, jsou v šoku či ohrožují své okolí.

Během nuceného pobytu Zinajdy Muchortovové v nemocnici kazachstánské orgány porušily celou řadu právních předpisů, ať už národních, nebo mezinárodních:

- čl. 127 Trestního zákoníku Republiky Kazachstán (TZ RK) – protiprávní hospitalizace v psychiatrickém zařízení;
- čl. 261 TZ RK – podněcování k užívání drog nebo psychotropních látek;
- čl. 141-1 TZ RK - mučení;
- čl. 7 Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (ICCPR) – nepřipustnost mučení a krutého zacházení;
- čl. 9 ICCPR – nepřipustnost svévolného uvěznění;
- čl. 14 ICCPR – nepřipustnost nespravedlivého soudního řízení.

Dle čl. 16 a 17 základních pravidel OSN týkajících se role právníků, „Vlády zaručují, že právníci: a) budou moci vykonávat veškeré své profesní povinnosti v atmosféře prosté hrozeb, překážek, zastrasování nebo bezdůvodných zásahů; (...) V případě ohrožení bezpečnosti právníků v souvislosti s výkonem jejich funkcí, státní orgány jim zaručují náležitou ochranu”.

Mezinárodní organizace obránců lidských práv, evropská sdružení právníků a europoslanci žádali o neprodlené propuštění Zinajdy Muchortovové, s tím, že nařízení nucené psychiatrické léčby obráncyně lidských práv mohlo být motivováno touhou po odvetě za její profesní činnost. Na obranu Muchortovové vystoupili: Human Rights Watch²⁰, Front Line Defenders²¹, Rada evropských advokátních komor (The Council of Bars and Law Societies of Europe)²², Sdružení právníků se sídlem v Paříži (Ordre des avocats de Paris)²³, Mezinárodní komise právníků (International Commission of Jurists)²⁴, nizozemská nevládní organizace Lawyers for Lawyers²⁵, Kazachstánská mezinárodní kancelář pro lidská

---

¹⁸ http://ru.soros.kz/uploads/user_68/2013_29_07_11_23_57_663.pdf

¹⁹ <http://kkassiyet.wordpress.com/кейсы/дело-зинаиды-мухортовой/>

²⁰ <http://www.hrw.org/news/2013/08/15/kazakhstan-lawyer-forced-psychiatric-detention>

²¹ <http://www.frontlinedefenders.org/node/23486>

²² <http://kkassiyet.files.wordpress.com/2014/03/statement-by-the-president-of-council-of-bars-and-law-societies-of-europe-02-09-2013.pdf>

²³ <http://odfoundation.eu/i/fmfiles/pdf/odf-mukhortova-ordre-des-avocats-de-paris-11-09-2013.pdf>

²⁴ <http://www.ici.org/kazakhstan-ici-is-concerned-at-new-detention-of-lawyer-Zinajda-mukhortova/>

²⁵ <http://www.advocatenvooradvocaten.nl/8216/kazakhstan-forced-psychiatric-confinement-of-Zinajda-mukhortova/>

---

práva a právní stát²⁶, poslanec Evropského parlamentu Niccolo Rinaldi, a dále obránci lidských práv z Kazachstánu, Kyrgyzstánu, Polska a Tádžikistánu^{27, 28}.

Záležitost Zinajdy Muchortovové není jediným případem nucené izolace lidí nepohodlných pro kazachstánské úřady v psychiatrických zařízeních. V psychiatrické léčebně skončil i filozof z Šymkentu Nurlan Ospanul, který ve svých publikacích kritizoval tribalismus na nejvyšších mocenských pozicích. Psychiatrickému vyšetření se musel podrobit také 67letý pastor Bachytzan Kaškumbajev obviněný z extrémismu. Podobný osud potkal i 62letého aktivistu Alexandra Charlamova, obviněného z podněcování náboženské nesnášenlivosti²⁹.

Kazachstánský soud svým rozhodnutím nařizujícím umístění Muchortovové do nemocnice potvrdil, že podávání stížností na protiprávní nucenou léčbu je vlastně „poruchou z bludy“. Je nepřipustné, aby kazašské státní orgány deklarující demokratické směřování přistupovaly k boji občanů o práva, jež jim náleží, jako k psychickému onemocnění. Věc Zinajdy Muchortovové vykazuje rysy politické objednávky. Bez mezinárodní podpory může být obráncyně lidských práv zadržována v psychiatrické léčebně po neomezeně dlouhou dobu.

Vyzýváme představitele OBSE, OSN a EU v Republice Kazachstán, aby navštívili Zinajdu Muchortovovou v nemocnici v Balchaši, aby zkontrolovali podmínky, v jakých je držena a aby vyjádřili oficiální stanovisko vůči stále častěji uplatňované praxi využívání represivní psychiatrie jakožto metody boje s odlišnými názory v Kazachstánu.

Záležitost Zinajdy Muchortovové by měla být projednána na příštím, 20 zasedání pracovní skupiny Universal Periodic Review (UPR), jakožto další příklad toho, jak Kazachstán porušuje své mezinárodní závazky. Pronásledováním Zinajdy Muchortovové kazašské státní orgány ignorují doporučení států OSN v rámci mechanismu UPR, zejména pak pokud jde o:

- učinění opatření bránících zasahování do výkonu funkcí obhájců (advokátů);
- vedení účinného vyšetřování a sankcionování represí protiprávně uplatňovaných vůči obráncům lidských práv a novinářům;
- posílení nadřazeného postavení práva, včetně nezávislosti soudů a nestrannosti soudních procesů;
- uplatňování zásady absolutní netolerance mučení a krutého, nelidského či nedůstojného zacházení a trestání.

Apelujeme, aby byla poskytnuta podpora níže uvedeným požadavkům vůči kazachstánským orgánům:

- Neprodleně propustit Zinajdu Muchortovovou.
- Pohnat k odpovědnosti všechny, kdo se podíleli na protiprávní hospitalizaci obráncyně lidských práv.
- Provést kontrolu, zda byla vyšetření expertů soudního lékařství důvodná a jejich výsledky, na jejichž základě byla obráncyně lidských práv shledána psychicky nemocnou, legální.
- Zohlednit posudky lékařských komisí a zahraničních expertů, potvrzující stav psychického zdraví obráncyně lidských práv.

---

²⁶ http://www.bureau.kz/data.php?n_id=6206&l=ru

²⁷ <http://vof.kg/?p=11325>

²⁸ <http://kkassiyet.wordpress.com/кейсы/дело-зинаиды-мухортовой/заявления-в-поддержку-з-мухортовой/>

²⁹ <http://en.odfoundation.eu/a/3149,the-case-of-bakhtyzyhan-kashkumbayev-kazakh-authorities-accused-a-christian-pastor-of-extremism-and-incitement-of-religious-hatred> ; <http://en.odfoundation.eu/a/1261,the-case-of-aleksandr-kharlamov-the-civic-activist-has-been-released-but-is-still-under-investigation>

-
- V případě potřeby jmenovat novou lékařskou komisi za účasti evropských odborníků, kteří provedou nezávislou expertízu.
  - Zaručit právo na spravedlivý soudní proces, vytvářet podmínky, v nichž budou moci všichni obránci lidských práv v zemi vykonávat svoji činnost legálně, bez obav z politických represí a omezení.

Všichni, kdo mají zájem, mohou naše apely podpořit, napíší-li na následující adresy:

- Psychiatrická léčebna v Balchaši - The State Institution 'Psychiatric Clinic' of the city of Balkhash - Republic of Kazakhstan, Karaganda Province, Balkhash, 1 Bolnichnyy Gorodok Street (Vrchní lékař nemocnice – Iskakov Ryspek Rakhimzhanovich), 4-00-68 (sekretariát), fax: +7(71036) 4-20-91, e-mail: gpnd2008@mail.ru ;
- Ministerstvo zdravotnictví Republiky Kazachstán - Ministry of Health of the Republic of Kazakhstan, 66 Moskovskaya str. 010000 Astana Kazakhstan tel. +7 (7172) 74-32-43, +7(7172) 74-32-40 (sekretariát), fax: +7(7172) 74-36-50, e-mail: minzdrav@mz.gov.kz ;
- Státní zastupitelství v Balchaši: – The Prosecutor's Office of Balkhash - Republic of Kazakhstan, Karaganda Province, Balkhash, 37A Sabitovoy Street, tel. +7(71036) 4-20-34 ;
- Generální prokuratura v Republice Kazachstán: – The prosecutor general's office of the Republic Kazakhstan, 010000, the Republic of Kazakhstan, Astana city, Orynbor street, 14, tel. +7 (7172) 71-26-50 ;
- Ministerstvo vnitra Republiky Kazachstán - Ministry of internal affairs of the Republic of Kazakhstan, Tauelsizdik avenue, 1, 010000 Astana, Kazakhstan, tel. +7 (7172) 71-40-12 (sekretariát Marata Demeuova, prvního místopředsedy vlády), e-mail: Kense@mvd.kz ;
- Ministerstvo zahraniční Republiky Kazachstán – Ministry of Foreign Affairs Republic of Kazakhstan 31, Kunayeva str. 010000 Astana, Kazakhstan, tel. +7 (7172) 72-05-18, +7 (7172) 72-05-16, e-mail: midrk@mfa.kz ;
- Senát Parlamentu Republiky Kazachstán - Senate of Parliament, Astana, Republic of Kazakhstan, 010000, tel. +7 (7172) 74-72-37; +7 (7172) 74-72-53 (přijímání podání a písemností od občanů), e-mail: Smimazh@parlam.kz ;
- Dolní komora Parlamentu Republiky Kazachstán – Republic of Kazakhstan, Astana, House of Mazhilis of the Parliament, 010000, tel. +7 (7172) 74-67-79 (sekretariát Komise pro legislativní záležitosti a reformu soudnictví a právního systému) e-mail: Smimazh@parlam.kz .

Máte-li zájem o podrobnější informace, kontaktujte nás prosím:

Igor Savčenko - igor.savchenko@odfoundation.eu

Žanar Kasymbeková - zhanar.kassymbekova@odfoundation.eu

Lyudmyla Kozlovská - lyudmylakozylovskaya@odfoundation.eu

Fundacja Otwarty Dialog